

Raszyn Na Probostwie

10/M/23

Według stanu z 1801 r. w Raszynie 1/3 powierzchni była własnością parafii. Po powstaniu styczniowym Aleksander II przejął ziemskie majątki kościelne w Królestwie Polskim. Proboszczowi w Raszynie pozostawiono niewielkie gospodarstwo i siedlisko z plebanią o powierzchni łącznie 3,6 ha (istniejące do dziś). Tereny pomiędzy dzisiejszą ulicą Sportową a Raszynką do końca Wielkiej Wojny pozostawały w ręku imperatora, a w 1918 r. stały się własnością skarbu państwa pod nazwą „Majątek Państwowy Raszyn Poduchowny”. W 1925 r. Spółdzielnia Mieszkaniowo-Budowlana „Ochota” z Warszawy wystąpiła z wnioskiem o przekazanie jej części tych dóbr w celu odstąpienia ich pod zabudowę „domkami luźno stojącymi” (formalności zakończyły się dopiero w 1932 r.). Planowano osiedla typu „miasto-ogród” z blisko 150 domami. Do 1939 r. udało się wybudować jedynie 17. Plan parcelacyjny osiedla opracował Stanisław Kubicki jeszcze w 1928 r. Budynki (16 domów) zaprojektował tuż przed wielkim kryzysem 1929 r. wojskowy architekt kpt. inż. arch. Michał Sławiński (zamordowany przez NKWD w Katyniu w wieku 50 lat). Wszystkie stoją do dziś*, kilka niestety zostało po wojnie tak przebudowanych, że zatarto charakterystyczne cechy projektu Sławińskiego.

Źródło: dr Wojciech Rogowski, artykuł „Osiedle Na Probostwie” w „Naszej Strefie” Nr 6-7, 2019 r.
<http://online.anyflip.com/vloy/vlyy/mobile/>

* Jeden z przebudowanych domów, przekazany w latach 30. XX w. do użytkowania policji, po otwarciu w październiku 2019 r. nowego komisariatu został wyburzony.

Inspiracją do powstania trasy były wykład i wycieczka poprowadzone przez dr. Wojciecha Rogowskiego w listopadzie 2022 r. w ramach cyklu: „Ciekawi Raszyna”.

Na fragmencie planu Raszyna zaznaczono punkty kontrolne (PK). Do każdego z nich wykonano zdjęcie. W odpowiedzi trzeba podać współrzędne dopasowanego zdjęcia, czyli literę z kolumny i numer rzędu.
Uwaga! Zdjęć jest więcej, należy wybrać tylko właściwe.

Źródło mapy: © autorzy OpenStreetMap

Opracowanie trasy i zdjęcia: Małgorzata Grudzińska
Opracowanie graficzne mapy: Barbara Szmyt
Współpraca merytoryczna: dr Wojciech Rogowski

Długość trasy: 2,3 km
Do potwierdzenia: 19 PK

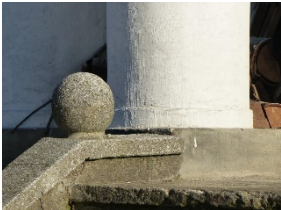
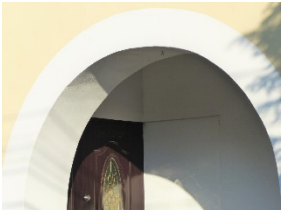
Aktualność: wrzesień 2023 r.
Wersja: 1.0.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (10/M/23)

1.	Al. Krakowska 24. Budynek wzniesiony przez Spółdzielnię Mieszkaniowo-Budowlaną „Ochota” założoną w 1924 r. Mieszka w nim nadal potomek pierwszych właścicieli. Już we wrześniu 1939 r. schronienie znaleźli tu uchodźcy z różnych stron kraju. Po wojnie dosiedlano do budynku lokatorów na mocy decyzji kwaterunku, bez uzgodnienia z właścicielem. Zajęte były wszystkie pomieszczenia, łącznie z piwnicami i poddaszem, rodzin i osób było tak dużo, że dom powszechnie nazywano „Pekinem”. Budynek parterowy, na planie prostokąta, z prostokątnym gankiem od strony wschodniej i trójbocznym wykuszem od strony zachodniej. Wpisany do gminnej ewidencji zabytków.
2.	Al. Krakowska 20. Parterowy budynek na planie prostokąta z trójbocznym tarasem od strony wschodniej. Dach mansardowy pokryty dachówką ceramiczną. Przekształcony poprzez nadbudowę facjaty. Po wojnie nie ominął go przymusowy kwaterunek, zachowały się księgi meldunkowe. Obecnie właścicielem jest jedna rodzina. Pięknie zrewitalizowany prywatnym sumptem. Wpisany do gminnej ewidencji zabytków.
3.	Ul. Słoneczna 2. Budynek z charakterystycznym półokrągłym tarasem wspartym na kolumnach i schodami od strony ogrodu (ul. Cienista).
4.	Ul. Słoneczna 8. Obecnie bliźniak po przebudowie. Strzelisty ryzalit frontowy zastąpiono zwykłym trójkątnym szczytem, na jednej części dachu zachowane przedwojenne dachówki. (W niewidocznej części ogrodowej niezmieniony ryzalit, taras oraz półokrągłe schody.)
5.	Ul. Boczna 3. Dobry przykład omawianego stylu art deco, wyróżnia się elementami elewacji (kolumny, ryzalit) i kolorem. W trakcie okupacji rezydencja oficera Gestapo.
6.	Ul. Słoneczna 15 i 17 Piętrowy bliźniak po przebudowie. W jednej z części można dostrzec cechy domów projektowanych przez M. Sławińskiego.
7.	Ul. Słoneczna 21. Dom po przebudowie, posiada kilka cech stylu M. Sławińskiego, m.in. charakterystyczne wejście i okna w podpiwniczeniu od strony podwórka. W czasie okupacji mieściła się tu „ochronka” (sierociniec).
8.	Ul. Klonowa 7 (Sportowa 14). Budynek otoczony wysokim murem, nad którym można zauważyć cechy stylu Sławińskiego – m.in. okna (w obramieniu portalowym, w połaci dachu i narożach).
9.	Ul. Sportowa 10 B. Budynek znacznie przebudowany i podwyższony, zatracił dawne cechy. W okresie przymusowego kwaterunku zdarzało się, że w jednym pomieszczeniu tego domu mieszkali 3 pokolenia, łącznie 9 osób.
10.	Ul. Sportowa 28. Przykład, na którym można podziwiać kunszt architekta. Od strony wejścia do budynku jest piękne portalowe okno, poza tym dom ma narożny półokrągły taras. Bardzo ładnie prezentuje się od ul. Wybickiego. Willa z wielką starannością odbudowana przez obecnego właściciela (rodzina zakupiła ją w latach 70. XX w. wraz z lokatorami, niektórzy z nich mieszkali tu aż do śmierci).
11.	Ul. Bema 22. Dom „na Syberii” - tak nazywały najbardziej oddaloną placówkę obozu junaczki z Hufca Pracy. Organizacja ta w latach 1936-1939 wynajmowała w Raszynie kilka nowych domów od Spółdzielni Mieszkaniowej Pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego (przejęła ona teren osiedla od SM-B „Ochota”, gdy na skutek kryzysu nie znaleziono nabywców na wzniesione już budynki). Dom nie był podłączony do elektryczności, ale posiadał instalację wodną ze studnią ręczną. Obecni właściciele zakupili go w 1998 r. w bardzo złym stanie, został przez nich odrestaurowany z pietyzmem i dbałością o każdy szczegół (oryginalne okna, drzwi, okucia, schody, kolory, itp.).
12.	Park nad rzeką Raszynką. Od 2021 r. nosi imię Magdaleny Abakanowicz, cenionej na całym świecie polskiej rzeźbiarki, która urodziła się w 1930 r. w pobliskich Falentach. Planowane jest zbudowanie tutaj tężni.
13.	Ul. Nadrzeczna 25. Dom po przebudowie. Na części zachowane dachówki.
14.	Plac centralny umieszczony w planie parcelacyjno-regulacyjnym z 1928 r. autorstwa S. Kubickiego. Miało się tu schodzić gwiazdziście 7 ulic. Obecnie w tym miejscu jest rondo. Przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń wystąpili do władz gminnych z inicjatywą nazwania go imieniem Michała Sławińskiego i posadzenia w jego okolicy poświęconego architektowi Dębu Katyńskiego. (Obok ronda kamień z tablicą upamiętniającą Magdalenę Abakanowicz.)
15.	Ul. Nadrzeczna 22. Drugi z budynków proj. M. Sławińskiego (po PK1) zachowany w prawie niezmienionym stanie. Można tu zobaczyć m.in. dawne okna skrzynkowe i okienko szczelinowe na ryzalicie poddasza.
16.	Ul. Nadrzeczna 9. Wybudowany jako dom jednorodzinny, po przebudowie (dodatkowe wejście) podzielony na dwie części. Mimo wprowadzonych zmian posiada cechy stylu M. Sławińskiego.
17.	Ul. Nadrzeczna 5. Budynek, dawniej własność E. Polkowskiej, członka zarządu Spółdzielni „Ochota” po wojnie przez wiele lat pełnił funkcję raszyńskiej przychodni. Po nabyciu przez aktualnego właściciela wymagał gruntownego remontu. Wobec trudności z zakupem materiałów budowlanych na dalszy plan zeszło zachowanie detali architektonicznych. Obecnie w porównaniu do zdjęć archiwalnych jest nie do poznania. (Zachowała się dokumentacja, m.in. oryginalny plan rozkładu pomieszczeń i umowa z 1929 r.)
18.	Ul. Nadrzeczna 3. Dom, który nie powstał w ramach budowy przedwojennego osiedla, a wiele lat później, określony w dokumentacji gminnej jako „willa belgijska” (podobnie jak nazywa się budynki zaprojektowane przez M. Sławińskiego).
19.	Al. Krakowska 14. Przedwojenny dom drewniany. Powstał w okresie budowy pierwszych domów osiedla „Na Probostwie”, ale jako jedyny nie był zaprojektowany przez M. Sławińskiego. Wybudował go inżynier, pracownik Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu, konserwator linii telefonicznej do Grójca. Po wojnie pozwolono jego rodzinie „z łaski” zachować pokój i kuchnię, resztę zajmowali lokatorzy z kwaterunku. Nadal pozostaje w posiadaniu potomków pierwszego właściciela.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (10/M/23)

Domy jednorodzinne i bliźniacze projektowane przez Michała Sławińskiego w 1. poł. lat 30. XX w. łączyły cechy modernizmu z elementami art deco. Warto obejrzeć je z każdej dostępnej strony, by podziwiać różne detale architektoniczne. Charakterystycznymi cechami są m.in.: strzelisty ryzalit frontowy zwieńczony schodkowym zakończeniem, okna w narożach budynków przedzielone tylko wąskim filarem, balkony i półokrągłe tarasy wsparte na kolumnach, okna we wnękach portalowych, owalne lub szczelinowe okna w ryzalitach, okna typu „wole oko” w dachach oraz pokryte dachówką gzymsy.

	A	B	C	D
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				

Aby potwierdzić przebycie trasy należy za pomocą formularza dostępnego na stronie internetowej trino.pttk.pl przesłać do organizatora oznaczenia dopasowanych do PK zdjęć.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/67 z dnia 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebyły trasę TRInO.